

บทที่ 2
CHAPTER

พื้นเพกาฬสินธุ์

Kalasin Background

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำดวน
Assistant Professor Dr. Somchai Lamduan

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
KALASIN UNIVERSITY

พื้นเพกาฬสินธุ์

Kalasin Background

จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบไปด้วยขอบเขตหรืออาณาบริเวณกับผู้คนที่อยู่อาศัยในบริเวณนั้น ทั้งสองส่วนนี้ย่อมมีมรดกทางวัฒนธรรม คือ โบราณคดี และประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นเพของชุมชน พื้นเพชาวกาฬสินธุ์ขอนำเสนอใน 2 ประเด็นคือ

1. พื้นเพทางโบราณคดี
2. พื้นเพทางประวัติศาสตร์

ดังจะนำเสนอเนื้อหาสาระแต่ละเรื่องโดยสังเขปต่อไป

Kalasin Province consisted of the boundary or area, and people living in that area. Both parts consisted of cultural heritage including the archeology as well as history of the city which was the background of historical community for Kalasin People. Two issues were presented as follows:

1. Archeological Background
2. Historical Background

The content material of each issue would be briefly presented as follows:

1. ความรู้เรื่องโบราณคดีในจังหวัดกาฬสินธุ์

เรื่องนี้แบ่งเป็นยุคใหญ่ๆ ได้ 2 ยุค คือ โบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ และโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งพบหลักฐานตัวหนังสือ หากยังไม่พบตัวหนังสือก็ถือเป็นยุคก่อนประวัติศาสตร์

โบราณวัตถุสถานยุค 130 ล้านปี ในกาฬสินธุ์ คือ พิพิธภณก์ไดโนเสาร์สิรินธร ตั้งอยู่ในวัดสักระวัน บนภูกุ่มข้าว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ วัดนี้ตั้งอยู่บนภูเล็กๆ สูง 300 เมตร ชื่อภูกุ่มข้าว ชาวบ้านเรียกว่า พิพิธภณก์ภูกุ่มข้าว

เมื่อ พ.ศ. 2513 ท่านพระครูวิจิตรสหัสคุณ เจ้าอาวาสวัดสักระวัน ได้พบกระดูกชิ้นหนึ่ง ไม่ทราบว่าเป็นอะไร ต่อมาปี พ.ศ. 2521 นักธรณีวิทยามาพบเข้า จึงทราบว่าเป็นกระดูกไดโนเสาร์ ส่งไปให้ประเทศฝรั่งเศสตรวจสอบ ทราบว่าเป็นกระดูกขา

1. The knowledge of Archeology in Kalasin Province

There were 2 major ages including the pre-historical archeology, and historical history which the letters were found as evidence. If the letters were not found, it was called pre-historic age.

The antique in the age of 30 million years in Kalasin, was Sirindhorn Dinosaur Museum situated at Se-sakawan Temple on Pu-koom-kao, Sa-ha-skan District, Kalasin Province. This temple located on small mountain whichw as 300 meters high, called Pu-koom-kao. It was also called Pu-koom-kao Museum.

In 1970, Prakru Wichit-sahas-koon, the abbot of Sakawan Temple found a piece of bone without knowing what it was. Later on, in 1978, it was seen by an archeologist. So, it was known as a dinosaur's bone, and sent to France for being investigated. It was known as a dinosaur's leg bone.

บริเวณพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์สิรินธร

The area of Sirindhorn Dinosaur Museum

ปี พ.ศ. 2537 ได้เริ่มขุดสำรวจอย่างเป็นระบบ จึงได้พบชิ้นส่วนกระดูกฟัน กราม คอ ขา และสะโพก ของไดโนเสาร์ 7 ตัวรวม 700 กว่าชิ้น มีอายุระหว่าง 130-150 ล้านปีเป็นชนิดกินพืช ปัจจุบันจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ได้ชื่อว่าเป็นโบราณวัตถุ สถานที่เก่าแก่ที่สุดของกาฬสินธุ์ เป็นยุคดึกดำบรรพ์

โบราณวัตถุก่อนประวัติศาสตร์ยุคหินใหม่ ของสังคมเลียงสัว พบเครื่องมือหินกะเทาะในเขต อำเภอภูผามาศ อำเภอท่าคันโท พบภาพเขียนสีที่ ภูผาผึ้ง อำเภอภูผามาศ จังหวัดกาฬสินธุ์

โบราณวัตถุก่อนประวัติศาสตร์ในสังคม เกษตรกรรม พบที่ อำเภอภูผามาศ พบภาชนะ ดินเผาเชือกทาบสีน้ำตาล พบลูกปัดแก้วสีเขียว ลูกกะพรุนสำริด บริเวณเมืองฟ้าแดดสงยาง

In 1994, the systematic digging was performed. The pieces of teeth, molar tooth, neck, leg, hip of 7 dinosaurs, total of 700 pieces, its age was during 130-150 million years. They were called Camarasaurus. Recently, the biggest museum in Thailand was established. It was the most ancient monument in Eozoic Era of Kalasin Province.

The prehistorical age antiques in Neolithic Age or New Stone Age of Neolithic Society, animal raising society, the flaked off rock tools were found in Kuchinarai Sub-district and Ta-kan-to District. In addition, the paintings were found at Pu-pa-eung, Kuchinarai Sub-district, Kalasin Province.

The pre-historical age antiques in agricultural society, were found at Kuchinarai Sub-district. The brown clay with rope putting over, the green glass beads and the bronze small bells were found at Fa-dad-song-yang City.

ฐานเจดีย์นางเขียวคอมในตัวเมืองฟ้าแดดสงยาง

The base of Mrs. Keaw Kom 's Pagoda in Fa-dad-song-yang City

ยุคประวัติศาสตร์ทวารวดี

ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีโบราณสถานยุคทวารวดีที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงที่สุด คือ เมืองฟ้าแดดสงยาง เมืองโบราณนี้อยู่ที่บ้านเสม ต่าบลหนองแปน อำเภอ กมลาไสย มีลักษณะรูปร่าง คือ

1. ผังรูปไข่แบบทวารวดี
2. มีกำแพงดิน 2 ชั้น (มีคูน้ำคันดิน 2 ชั้น)
3. ยาว 5 กิโลเมตร
4. กว้าง 1.35 กิโลเมตร
5. มีซากสถูปเจดีย์ที่ขุดแต่งแล้ว 10 แห่ง
6. ซากสถูปใหญ่ที่สุด คือ พระธาตุดา
7. ซากศาสนาคาร 4 แห่ง
8. โบราณวัตถุ คือ ใบเสมา พระพิมพ์ พระบูชา

พระเครื่อง กำไล และลูกปัด

Tawa-ra-wa-dee Historical Age

In Kalasin Province, there was the most famous and greatest archeological site called Fa-dad-song-yang City. This ancient city was located at Ban-se-ma, Nongpan Sub-district, Kamalasai District, Kalasin Province, its shapes were as follows:

1. Oval shape plan
2. Two rows of clay wall
(including two rows of clay levee)
3. Five meters long
4. One point three five kilometers wide
5. Ten ruins of decorated pagodas and stupas
6. The biggest pagoda ruins called Tat-ya-koo
7. Four ruins of religious building
8. Antiques consisted of heart-shaped pendant, votive tablet, a small image of Buddha, bangle, and glass bead

พระธาตุยาคุโบราณสถานเมืองฟ้าแดดสงยาง

Ya-koo Stupa Historic Site of Fa-dad-song-yang City

เรื่องใบเสมาของเมืองฟ้าแดดสงยาง ไชยศ
วันอุทา ได้ทำวิจัยสรุปสาระได้ว่า ใบเสมาของเมืองฟ้า
แดดสงยางนั้น มีรูปแบบอยู่ 6 ประเภท คือ

1. ใบเสมาประเภทแผ่นเรียบ เป็นใบเสมา
ประเภทไม่ปรากฏการสลักตกแต่งใดๆ ตรงกลางแผ่น
ใบเสมา ยกเว้นในส่วนฐานและขอบ ซึ่งสามารถแยก
ย่อยออกได้ดังนี้

1.1 ใบเสมาประเภทแผ่นเรียบ มีลักษณะเป็น
แผ่นหิน ตัดโคลน เป็นรูปใบเสมาอย่างหยาบๆ ไม่มีการ
ตกแต่งใดๆ เลย

1.2 ใบเสมาประเภทแผ่นเรียบ ไม่มีการ
ตกแต่งใดๆ ตรงกลางแผ่น ยกเว้นบริเวณขอบและส่วนฐาน

2. ใบเสมาประเภทมีสันตรงกลาง เป็นใบเสมา
ประเภทที่มีการสลักตกแต่งบนแผ่นใบเสมาเป็นรูป
สันนูนตรงกลางแผ่น รวมทั้งมีการตกแต่งขอบและฐาน
ซึ่งสามารถแบ่งย่อยออกได้ ดังนี้

2.1 ใบเสมาประเภทมีสันและฐานชั้นเดียว
รวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบ

2.2 ใบเสมาประเภทมีสันและฐานสามชั้น
รวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบ

2.3 ใบเสมาประเภทมีสัน ฐานสลักเป็นรูป
หัวหงาย บางแผ่นมีเกสรบัวรวมอยู่ด้วย รวมทั้งมีการ
ตกแต่งที่ขอบ

2.4 ใบเสมาประเภทมีสัน ฐานสลักเป็นรูป
บัวคว่ำบัวหงายและเกสรบัวรวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบ

2.5 ใบเสมาประเภทมีสัน ฐานสลักเป็นรูป
บัวคว่ำ บัวหงาย เกสรบัว และลูกแก้ว รวมทั้งมีการ
ตกแต่งที่ขอบ

3. ใบเสมาประเภทสลักเป็นรูปสัญลักษณ์
เป็นใบเสมาประเภทที่มีการสลักตกแต่งบนแผ่นใบเสมา
เป็นรูปสัญลักษณ์ รวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบและฐาน
สามารถแบ่งย่อยออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

According to the story of heart-shaped
pendant of Fa-dad-yang City, Chaiyod Wang-uta
concluded his research findings that there were
6 kinds of heart-shaped pendant in Fa-dad-yang City:

1. The flat sheet of heart-shaped pendant
was the heart-shaped pendant without decoration
except on the base and edge. It could be classified
as follows:

1.1 The flat sheet of heart-shaped pendant
was a piece of stone being cut and hewed roughly
into a heart-shaped pendant without any decoration.

1.2 The flat sheet of heart-shaped pendant
without decoration in the center except the edge
and base.

**2. The heart shaped pendant with the
ridge in the center,** was a heart shaped pendant
with ornamental carve on the heart-shaped pendant
into curved ridge in the middle of sheet, decorated
edge and base which could be classified as follows:

2.1 The heart shaped pendant with one
row of ridge and base, and decorated edge.

2.2 The heart shaped pendant with three
rows of ridge and base, and decorated edge.

2.3 The heart shaped pendant with the
ridge, upturned head was carved on the base, there
were lotus pollens on some sheets, and decorated edge.

2.4 The heart shaped pendant with the
ridge, the overturned lotus, upturn lotus, lotus
pollen were carved on the base, and the edge was
decorated.

2.5 The heart shaped pendant with the
ridge, the overturned lotus, upturn lotus, lotus
pollen and glass beads were carved on the base,
and the edge was decorated.

3.1 ใบเสมาที่สลักเป็นรูปสถูปเจดีย์ตรงกลางแผ่น ฐานไม่ปรากฏลวดลายใดๆ

3.2 ใบเสมาที่สลักเป็นรูปสถูปเจดีย์ตรงกลางแผ่น ฐานสลักเป็นรูปบัวคว่ำ บัวหงาย

4. ใบเสมาประเภทเสาทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า เป็นใบเสมาประเภทที่มีลักษณะเป็นเสาทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า ปลายสอบเข้าหากันเป็นทรงป้านหยา มีการตกแต่งที่ฐานเป็นรูปบัว ซึ่งสามารถแยกย่อยออกได้ดังนี้

4.1 ใบเสมาประเภทเสาทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า ปลายสอบเข้าหากันเป็นทรงป้านหยา ฐานสลักตกแต่งเป็นรูปบัว

4.2 ใบเสมาประเภทเสาทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่า ส่วนล่างเหนือฐานโค้งเว้า ด้านบนผายออก ปลายสอบเข้าหากันเป็นทรงป้านหยา

3. The heart shaped pendant was carved into pagoda and stupa, was the heart shaped pendant being carved and decorated into pagoda and stupa. Its edge and base were decorated. There were 2 kinds including:

3.1 The heart shaped pendant was carved into pagoda and stupa in the middle of sheet. There were no patterns on the base.

3.2 The heart shaped pendant was carved into pagoda and stupa in the middle of sheet. The overturn lotus and upturn lotus were carved on the base.

4. The heart shaped pendant with square shape, was the pendant with quadrangle shape pole, it was the heart-shaped pendant as quadrangle pole. Its tips were met at the same point into Thai pattern of Thai construction houses without the gable. The base was decorated by lotus picture. It could be classified as follows:

4.1 The heart-shaped pendant with quadrangle pole, its tips were met at the same point into Thai pattern of Thai construction houses without the gable. The base was decorated by lotus picture.

4.2 The heart-shaped pendant with quadrangle pole, the lower part over the base was an arc, the upper part was broaden, its tips were met at the same point into Thai pattern of Thai construction houses without the gable.

ใบเสมาหินทรายที่หน้าองค์พระธาตุยาอุ

The sandstone heart-shaped pendant
in front of Ya-koo stupa.

5. ใบเสมาประเภทเสาทรงแปดเหลี่ยม เป็น ใบเสมาประเภทเสาทรงแปดเหลี่ยม ปลายสอบเข้าหากัน เป็นยอดแหลม สามารถแบ่งย่อยออกได้ดังนี้

5.1 ใบเสมาประเภทเสาทรงแปดเหลี่ยม ปลายสอบเข้าหากันเป็นยอดแหลม

5.2 ใบเสมาประเภทเสาทรงแปดเหลี่ยมฐานสองชั้น ปลายสอบเข้าหากันเป็นยอดแหลม

6. ใบเสมาประเภทมีภาพสลักเล่าเรื่องเป็นใบเสมาประเภทมีภาพสลักเล่าเรื่องตรงกลางแผ่น รวมทั้งมีการตกแต่งที่ขอบ และฐาน สามารถแบ่งย่อยออกได้ดังนี้

6.1 ใบเสมาที่มีภาพสลักเล่าเรื่องเกี่ยวกับชาดก

6.2 ใบเสมาที่มีภาพสลักเล่าเรื่องเกี่ยวกับพุทธประวัติ

6.3 ใบเสมาที่มีภาพสลักเล่าเรื่องนอกเหนือจากเรื่องราวเกี่ยวกับชาดก และพุทธประวัติ

6.4 ใบเสมาที่ไม่สามารถตีความได้ว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องใด เนื่องจากองค์ประกอบของภาพไม่ชัดเจน ไม่เป็นเรื่องราว และบางแผ่นพบว่าเป็นการโคลนภาพซึ่งยังไม่เสร็จสมบูรณ์ (ไชยยศวันอุทา. 2537)

นอกจากนี้ ได้พบเสมาหินกระจายอยู่ทั่วไปตามบริเวณต่างๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

1. ใบเสมาหินภูคำวัดพุทธนิมิตบ้านโสกทราย อำเภอสหัสขันธ์ พบเมื่อ พ.ศ. 2505

2. ใบเสมาหินบ้านโนนศิลา บ้านโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ มีลักษณะเป็นใบเสมาหินแผ่นเรียบ จำนวน 6 หลัก

3. ใบเสมาหินบ้านหนองห้าง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ เป็นใบเสมาประเภทมีภาพสลักเล่าเรื่อง และประเภทลักษณะเป็นแท่งหินสี่เหลี่ยมยอดกลมแหลม

4. ใบเสมาบ้านนางาม ตำบลบ่อแก้ว อำเภอลือโขง เป็นใบเสมาประเภทแผ่นเรียบ

5. ใบเสมาบ้านสังคัมพัฒนา ตำบลหลักเหลี่ยม อำเภอนามน

5. The octagon heart-shaped pendant was the octagon heart-shaped pendant, its tips were met at the same point into spikes. It could be classified as follows:

5.1 The octagon heart-shaped pendant, its tips were met at the same point into spikes.

5.2 The octagon heart-shaped pendant, two-wall-base, its tips were met at the same point into spikes.

6. The heart-shaped pendant with storytelling sculpture, was a heart-shaped pendant with storytelling sculpture in the middle, decoration at the edge and base. It could be classified as follows:

6.1 The heart-shaped pendant with storytelling sculpture of a Jakata, that is, one of 500 odd stories of former incarnations of The Buddha.

6.2 The heart-shaped pendant with storytelling sculpture of biography of Lord Buddha.

6.3 The heart-shaped pendant with storytelling sculpture besides a Jakata, that is, one of 500 odd stories of former incarnations of The Buddha, and biography of Lord Buddha.

6.4 The heart-shaped pendant which could not be interpreted the story since the composition of picture was not clear. There was no storytelling. In addition, it was found that some pieces were not completely hewed roughly into shape. (Chia-yod Wan-u-ta, 1994)

Furthermore, rock heart-shaped pendants were disperse in different areas of Kalasin Province as follows:

6. ใบเสมาวัดบ้านทรัพย์ตำบลคันโทเป็นใบเสมาหินประเภทแผ่นเรียบมียอดแหลม

7. ใบเสมาวัดบ้านท่ากลาง ตำบลเจ้าท่า อำเภอกมลาไสย เป็นใบเสมาประเภทภาพสลักเล่าเรื่องแรกเริ่มพบที่ทำน้ำข้างวัดบ้านท่ากลางในลักษณะจมอยู่ในแม่น้ำชีมาเป็นเวลานานจนมีตะไคร่น้ำจับเวลาน้ำลดใบเสมาจะจมอยู่ในน้ำไม่ลึกนักชาวบ้านจึงได้ช่วยกันนำใบเสมาแผ่นนี้ขึ้นมาไว้ที่วัดบ้านท่ากลาง แล้วสร้างมณฑปครอบไว้ ด้วยเชื่อว่าเป็นศิลปาคคีสิทธิ์ประจำทำน้ำแห่งนี้ ชาวบ้านเรียกว่า “ปู่เจ้าท่า” ต่อมาจึงตั้งนามตำบลว่า “ตำบลเจ้าท่า” ในเวลาต่อมา

8. ใบเสมาวัดบ้านนาง ตำบลหนองหิน อำเภอหนองกุงศรี

ใบเสมาหินทรายที่วัดโพธิ์ชัยเสมาราม บ้านเสมา

The sandstone heart-shaped pendant at
Po-chai-se-ma-ram Temple, Ban-se-ma.

1. Pu-kao heart-shaped pendant, Buddha-ni-mit Temple, Ban-soke-sai, Sahasakan District, was found in 1962.

2. Ban-none-sila stone heart-shaped pendants, Ban-none-sila, Sahasakan District, were 6 poles as smooth sheet of heart-shaped pendants.

3. Ban-nong-hang stone heart-shaped pendant, Good-wa Sub-district, Ku-shi-narai District, was a heart-shaped pendant with story-telling sculpture, and cupula rectangular stone.

4. Ban-na-ngam heart-shaped pendant, Bo-kaew Sub-district, Kao-wong District, was a smooth sheet.

5. Ban-sang-kom-pattana heart-shaped pendant, District, was a smooth i-narai District, District, wasations of The Buddha. ame pointpendant, Lak-liam Sub-district, Na-me District.

6. Wad-ban-sap heart-shaped pendant, Ta-kan-to Sub-district, was a stone heart-shaped pendant with apex smooth sheet.

7. Ban-ta-klang heart-shaped pendant, Chao-ta Sub-district, Kamalsai District, was a heart-shaped pendant scripture of storytelling. It was discovered at the waterside near Ban-ta-klang. It was sunk in Che River for a long time until there was covered by moss. When the water was a low tide, the heart-shaped pendant was sunk in the water not too deep. The villagers helped to pull this sheet up to Ban-ta-klang. Then, they built the footprint to cover it since they believed that it was a sacred stone of this waterside. It was called “Waterside Grandfather.” Later on, the sub-district was called “Chao-ta Sub-district” since then.

8. Ban-na-bong Temple heart-shaped pendant, Nonghin Sub-district, Nong-kung-si District.

พระพิมพ์ดินเผา เมืองฟ้าแดดสงยาง

Baked clay of a small image of Buddha,
Fa-dad-song-yang City

พระพุทธรูปหล่อด้วยสัมฤทธิ์

The small image of Buddha casted with Bronze

โบราณวัตถุประเภทพระพิมพ์ พระบูชา และ
พระพุทธรูปไสยาสน์ศิลา ปรากฏที่เมืองฟ้าแดดสงยาง
และบริเวณอื่นๆ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

The antiques including the votive tablet, a
small image of Buddha, and stone reclining Buddha
were appeared at Fa-dad-song-yang City and other
areas in Kalasin Province.

**พระพุทธรูปหินทรายที่วัดบ้านข้าวหลาม
ตำบลกลมาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์**

The sandstone small image of Buddha at Ban-kaeo-lam Temple, Kamalasai Sub-district, Kalasin Province.

**เศียรพระพุทธรูปหินทรายที่วัดดอนกู่
บ้านหนองแปน ตำบลหนองแปน**

The head of sandstone small image of Buddha at Don-koo Temple, Ban-nong-pan, Nongpan District.

ร่องรอย ชุมชนโบราณสมัยทวารวดีที่พบในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ นอกจากเมือง ฟ้าแดดสงยางซึ่งเป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่แล้ว ยังพบร่องรอยชุมชนโบราณขนาดเล็กที่มีวัฒนธรรมร่วมสมัยกับเมืองฟ้าแดดสงยางอีกหลายแห่ง เช่น ร่องรอยชุมชนโบราณบริเวณบ้านส้มป่อย ตำบลสระพังทอง อำเภอกุฉินารายณ์ บริเวณภูค่าว วัดพุทธนิมิต บ้านโสกทราย อำเภอสหัสขันธ์ และวัดโนนมะขาม บ้านห้วยม่วง อำเภอกุฉินารายณ์ บริเวณที่กล่าวมานี้ได้พบหลักฐานต่างๆ เช่น จารึก ใบเสมาหิน เครื่องมือเครื่องใช้และเศษภาชนะดินเผาเป็นจำนวนมาก อันแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทวารวดี ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มศิลปกรรมร่วมสมัยที่พบในบริเวณเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดังนี้

The clues of ancient Ta-wa-ra-wa-dee community found in Kalasin Province, besides Fa-dad-song-yang was an ancient large city, many clues of small ancient communities with contemporary culture with Fa-dad-song-yang City, were also found such as the clue of ancient community in the area of Ban-som-poy, Sra-pang-tong Sub-district, Kao-wong, Ban-si-la, Ban-none-si-la, Sa-has-sa-kan District, Pu-kao, Buddha-nimit Temple, Ban-soke-sai, Sa-has-sa-kan District, and None-ma-kam Temple, Ban-huey-muang, Ku-chi-na-rai Sub-district. The evidences were found in those areas such as various stone inscriptions, stone heart-shaped pendants, utensils, and baked clay containers indicating Ta-wa-ra-wa-dee Culture which the contemporary art found in Kalasin Province, could be classified as follows:

พระนอนอุโปงคั่น อำเภอเมือง
An upper reclining Buddha, Muang-Kalasin District

พระนอนอุโปงคั่นล่าง
A lower reclining Buddha

พระนอนภูค่าวที่มีลักษณะประหลาด คือ ตะแคงซ้าย อำเภอสหสำนั จังหวัดกาฬสินธุ์
พระพักตร์โค้งมนไม่มีพระเกตุมาลาถือเป็นพระพุทธรูปศิลปะทวารวดี ที่มีความสวยงามที่สุดในภูมิภาคอีสาน

Pu- Kao reclining Buddha in strange rotate left, Sa-has-sa-kan District, Kalasin Province

A rounded appearance face without Ektumala, was the most beautiful Buddha Image
of Ta-wa-ra-wa-dee Art in Esan Region.

1. กลุ่มอักษรจารึก พบตามที่ต่างๆ ในเขต จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้คือ

1.1 จารึกบ้านมะค่า พบที่บ้านมะค่า อำเภอกุฉินารายณ์ เป็นจารึกบนแผ่นหินทรายสีเหลี่ยม จารึกด้วยอักษรสมัยหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14

1.2 จารึกฐานพระพุทธรูป พบที่บ้านโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ จารึกด้วยอักษรสมัยหลังปัลลวะ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 13-14

1.3 จารึกสถาปนาสีมา วัดโนนมะฆาม บ้านห้วยม่วง อำเภอกุฉินารายณ์ เป็นจารึกบนแท่งหินทรายทรงกลม จารึกด้วยอักษรหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุราว พุทธศตวรรษที่ 13-14

1.4 จารึกบ้านส้มป่อย พบที่บ้านส้มป่อย อำเภอเขาวง เป็นจารึกอยู่ด้านหลังใบเสมาจารึกด้วยอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธศตวรรษที่ 13-14

1.5 จารึกภูค่าว พบที่ภูค่าว ตำบลโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ จารึกด้วยอักษรปัลลวะ ภาษามอญโบราณ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14

1.6 จารึกบ้านสว่าง ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จารึกเมืองฟ้าแดดสงยาง เป็นจารึกบนใบเสมา และจารึกบนหลังพระพิมพ์ดินเผา อักษรที่ใช้จารึกเป็นอักษรปัลลวะ ภาษามอญโบราณ จากหลักฐานจารึกที่พบนี้นักประวัติศาสตร์ได้นำไปศึกษา ทำให้ได้ข้อสรุปว่า เมืองฟ้าแดดสงยางเคยมีความสำคัญมาแล้ว 2 สมัย คือ สมัยพุทธศตวรรษที่ 12-16 เป็นยุคร่วมสมัยวัฒนธรรมทวารวดี และสมัยที่สองคือ สมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

1. The letter inscription groups were found in various places in Kalasin Province as follows:

1.1 Ban-ma-ka inscription was found at Ban-ma-ka, Ta-kun-to Sub-district, being inscribed on the rectangle sandstone sheet by the letters after Pal-la-wa age in Sanskrit. Its age was during 12-14 Buddhist era.

1.2 Base image of the Buddha inscription was found at Ban-none-si-la, Sa-has-sa-kan District, was inscribed by the letters after Pal-la-wa age in Sanskrit. Its age was during 13-14 Buddhist era.

1.3 Established boundary marker of a temple of None-ma-kam Temple, Ban-huey-muang, Ku-chi-na-rai District, was inscribed on round shape sandstone piece by the letters after Pal-la-wa age in Sanskrit. Its age was during 13-14 Buddhist era.

1.4 Ban-som-poy inscription was found at Ban-som-poy, Kao-wong District by the letters after Pal-la-wa age in Sanskrit language. Its age was during 13-14 Buddhist era.

1.5 Pu-kao Inscription was found at Pu-kao, None-sila Sub-district, Sa-has-sa-kan District, by Pal-la-wa letters, ancient Peguan language. Its age was during 13-14 Buddhist era.

1.6 Ban-sa-wang inscription, Nong-pan Sub-district, Kamalasai District. Fa-dad-song-yang inscription was inscribed on the heart-shaped pendant and baked clay votive tablet, by Pal-la-wa letters, ancient Peguan language. According to inscribed evidences, they were studied by historians which could be concluded that Fa-dad-song-yang city used

2. กลุ่มพระพุทธรูป ได้พบพระพุทธรูปศิลปะแบบทวารวดีหลายแห่ง ดังนี้

2.1 พระพุทธรูปไสยาสน์ภูปอ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณเนินเขาบ้านผานกขาบ ตำบลภูปอ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ เป็นพระพุทธรูปสลักแบบนูนสูงปางไสยาสน์ บนเพิงผา จำนวน 2 องค์

2.2 พระพุทธรูปไสยาสน์ภูคำว สลักอยู่เพิงผาของเนินเขาวัดพุทธนิมิตภูคำว บ้านโสกทราย อำเภอสหัสขันธ์ เป็นพระพุทธรูปสลักบนเพิงผา ปางไสยาสน์ในลักษณะตะแคงซ้าย ซึ่งมีลักษณะแปลกกว่าพระพุทธรูปสลักบนหน้าผาที่พบในที่อื่นๆ นอกจากนั้นยังพบโคลนพระพุทธรูปสมัยทวารวดี ซึ่งสร้างยังไม่แล้วเสร็จแต่ยังมีเค้ารูปแบบลักษณะศิลปะแบบทวารวดีไว้ที่บริเวณภูคำวนี้เช่นกัน

2.3 พระพิมพ์ดินเผา มีการขุดพบเป็นจำนวนมากบริเวณใต้ซากฐานเจดีย์โบราณเมืองฟ้าแดดสงยาง มีลักษณะเป็นพระพิมพ์ศิลปะทวารวดี คล้ายกับพบที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ตลอดจนพระพิมพ์ดินเผาที่พบบริเวณเมืองโบราณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและภาคใต้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการแพร่ขยายของวัฒนธรรมทวารวดีได้เป็นอย่างดี

to be important for 2 periods: Buddhist era 12-16, the contemporary Ta-wa-ra-wa-dee Age, and the second age was Ayud-dha-ya age and the early Rattana-ko-sin age.

2. Buddha image groups, Ta-wa-ra-wa-dee art Buddha images were found in various places as follows:

2.1 Pu-po reclining Buddha image situated at the hill of Ban-pa-nok-kab, Pu-po Sub-district, Muang-kalasin District. They were two high relief Buddha image inscriptions in reclining on cliff shack.

2.2 Pu-kao reclining Buddha image was inscribed on cliff shack of the hill at Buddha-nimit-pu-kao Temple, Ban-soke-sai, Sa-has-sa-kan Sub-district . It was a high relief Buddha image inscription in rotate left which was different from the Buddha image inscription being found in other places. Besides, the incomplete hewed Ta-wa-ra-wa-dee Buddha image but being similar to Ta-wa-ra-wadee art, was found at Pu-kao as well.

2.3 A lot of Baked clay votive tablets were found under the ruins of ancient pagoda of Fa-dad-song-ying City. They were Ta-wa-ra-wa-dee votive tablet like being found at Na-doon District, Mahasarakam Province, and baked clay votive tablet being found at ancient city in Chaipraya River Basin as well as Southern Region indicating the dissemination of Ta-wa-ra-wadee Culture very well.

2. พื้นเพทางประวัติศาสตร์

จังหวัดกาฬสินธุ์มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่เริ่มตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ คือเมื่อ 300 กว่าปีมาแล้ว ประวัติดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับบุคคลและพื้นที่ ดังจะได้เรียงลำดับความ ดังนี้

1. เริ่มแรก

บุคคลคนหนึ่งมีเจ้าฟ้าขาวเป็นหัวหน้า เกิดขัดแย้งกับเจ้านครเวียงจันทน์ (สิรินุญสาร) จึงพากันข้ามน้ำโขงมาตั้งมั่นอยู่บริเวณบ้านพันนา บ้านผ้าขาว (สกลนคร) จนหลานสาว (เจ้าฟ้าขาว) คลอดบุตรออกมาชื่อ เจ้าโสมพะมิตร

เจ้าฟ้าขาวถึงแก่กรรม เจ้าโสมพะมิตรเป็นหัวหน้าแทนเห็นว่าที่อยู่เดิมไม่ปลอดภัยจึงอพยพข้ามภูพานมาตั้งมั่นที่ตำบลแก้งลำโรง ข้างดงสงเปือยริมลำปาว

2. เป็นบ้านเป็นเมือง

พุทธศักราช 2336 (ตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ได้ 11 ปี) เจ้าโสมพะมิตร กับท้าวอุปมา ได้พากันมาเฝ้ารัชกาลที่ 1 ที่กรุงเทพฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านแก้งลำโรงขึ้นเป็นเมืองกาฬสินธุ์ ให้เจ้าโสมพะมิตรเป็นพระไชยสุนทร เจ้าเมืองกาฬสินธุ์คนแรก ทำราชการขึ้นกรุงเทพฯ

อาณาเขตเริ่มแรกเมืองกาฬสินธุ์ มีดังนี้

- ทิศตะวันออกจดลำน้ำยัง ตกลำชี
- ทิศตะวันตกเฉียงเหนือจดภูเหล็กยอดลำน้ำสงคราม จนถึงลำน้ำพอง
- ทิศตะวันออกเฉียงเหนือจดภูศรีฐานห้วยก้านเหลือง จดหนองหาน (สกลนคร)

3. ความคลี่คลายขยายตัว

ท้าวหมาแพง (บุตรท้าวอุปมา) ขึ้นเป็นเจ้าเมืองแทนเจ้าโสมพะมิตรที่ถึงแก่กรรม จนเกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์เมื่อ พ.ศ. 2369 (รัชกาลที่ 3) ถูกเจ้าอนุวงศ์ตัดศีรษะเสียบประจาน เพราะ ไม่ยอมเข้าเป็นพรรคพวกด้วย

2. Historical Background

Kalasin Province has had historical background since the early Rattana-kosin era or over 300 years ago. The history would include the following persons and areas as follows:

1. The Beginning

A group of persons leading by Chao-pa-kao (white cloth prince) had conflict with Vientiane governor (Siriboonsan). So, they crossed the Konge River to settle gown at Ban-panna, Ban-pa-kao (Sakonnakon) until his niece bore her son called prince Some-pa-mit.

Later on, Chao-pa-kao passed away. Prince Some-pa-mit became a leader and viewed that the former place was not safe. Therefore, he moved across Pu-pan to settle down at Kang-sam-rong Sub-district next to Dong-song-pleuy at the edge of Lam-pao.

2. Become a city

In 2336 B.E. (Rattana-kosin has been established for 11 years) prince Some-pa-mit and sovereign U-pa-ma came to see King Rama 1 at Bangkok. The King ordered Ban-sam-rong to be Kalasin City, and prince Some-pa-mit to be Chai-soon-ton, the first governor of Kalasin being a colony of Bangkok.

The original boundary of Kalasin included:

- In the East, it was across Yang canal to Chee canal
- In the North West, it was across Pu-lek and the upper Songkram canal to Pong canal.
- In the North East, it was across Pu-sri-tan and Heuy-kan-leung to Nonghan (Sakon-nakon).

เมืองกาฬสินธุ์ได้มีเจ้าเมืองปกครองสืบต่อกันมาตามลำดับ จนถึงพระยาไชยสุนทรคนสุดท้าย เมื่อปี พ.ศ. 2428 เพราะรัชกาลที่ 5 ได้แบ่งการปกครองหัวเมืองลาวตะวันออกเป็น 4 กอง โปรดเกล้าฯ ให้นายสุตจินดา (เลื่อน) เป็นข้าหลวงกำกับราชการเมืองกาฬสินธุ์ กมลาไสย ภูแล่นช้าง เมื่อปี พ.ศ. 2433 แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นมณฑลอีสานเมื่อปี พ.ศ. 2443

ถึง พ.ศ. 2455-2469 จัดการปกครองเป็นมณฑลร้อยเอ็ดมี 3 จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ต่อมาจังหวัดกาฬสินธุ์ถูกยุบเป็นอำเภอขึ้นต่อจังหวัดมหาสารคาม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2490 จึงได้รับการยกฐานะเป็นจังหวัด อันประกอบด้วย

- 6 อำเภอ 1 กิ่ง
- พื้นที่ 6,946 ตารางกิโลเมตร
- พลเมือง 530,826 คน

4. หัวเมืองบริวารของเมืองกาฬสินธุ์

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กาฬสินธุ์มีเมืองบริวารอยู่ 7 เมือง คือ

1. เมืองท่าขอนยาง ในปี พ.ศ. 2388 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านท่าขอนยางริมน้ำชี ขึ้นเป็นเมืองท่าขอนยาง ให้พระคำก้อนเป็นพระสุวรรณภักดีเจ้าเมือง ให้อุปฮาดเมืองคำเกิดเป็นอุปฮาด ให้ราชวงศ์เมืองคำเกิดเป็นราชวงศ์ และให้ราชบุตรเมืองคำเกิดเป็นราชบุตร ทำราชการขึ้นกับเมืองกาฬสินธุ์

2. เมืองแขงบาดาล ในปี พ.ศ. 2388 เช่นเดียวกัน โปรดเกล้าฯ ให้ บ้านบึงกระดานขึ้นเป็นเมืองแขงบาดาล ให้อุปฮาด (คำแดง) เมืองคำม่วงเป็นพระศรีสุวรรณเจ้าเมือง ราชวงศ์ (จารย์จำปา) เป็นอุปฮาด ท้าวขัติยะ (พก) เป็นราชวงศ์ ท้าวสุริยะ (จารย์โท) เป็นราชบุตร

3. เมืองกุคตินารายณ์ โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านกุคก้างขึ้นเป็นเมืองกุคตินารายณ์ เมื่อ พ.ศ. 2388 ให้ราชวงศ์ (กอ) เมืองวังเป็นพระธิเบศร์วงศ์เจ้าเมือง ท้าวด้วงเป็นอุปฮาด ท้าวต้อเป็นราชวงศ์ ท้าวเนตรบุตรพระธิเบศร์วงศ์ (กอ) เป็นราชบุตรเมืองกุคตินารายณ์

3. Expansion

Prince Ma-pang (Sovereign Upama's son) became the governor after the deceased Sovereign U-pa-ma until he was passed away. Prince Anu-wong rebelled in 2369 B.E. (King Rama 3) Prince Ma-pang lost his head for being condemned publicly by Prince Anu-wong since he didn't agree to be Anu-wong's party.

Kalasin city was ruled by the city governors respectively. Chai-soon-ton was the last governor in 2428 B.E. Since King Rama 5 ordered 4 divisions of political subdivision for the East Lao Provinces, and Mr. Sood-chinda (Leun) to be governor governing Kalasin, Ka-ma-la-sai, and Pu-lan-chang government sectors in 2433 B.E.. Then, they were change their names into Esan Administration Area in 2443 B.E.

During 2455-2469 B.E., the government management was performed in government sector including 3 provinces : Roi-ed, Mahasarakam, and Kalasin. Later on, Kalasin Province became district, a colony of Mahasarakam Province. In 2490 B.E., it was upgrade to be a province including:

- 6 districts, 1 branch
- 6,947 square kilometers of area
- 530, 826 citizens

4. Follower provinces of Kalasin City

According to historical evidence, there were 7 follower provinces of Kalasin City :

1. Ta-kon-yang City, In 2388 B.E., King Rama 3 was gracious to order Ban-ta-kon-yang at the edge of Chee canal, to be Ta-kon-yang City, Pra-kam-kon to be Pra-suwan-pakdee, the governor, Upa-hat Muang-kam-kerd to be Uppa-hat or a viceroy formerly sent from Bangkok to govern the North of Thailand, Muang-kam-kerd Dynasty to be Dynasty, and Muang-kam-kerd' son to be a son of the prince of the North of Thailand being a colony of Kalasin City.

2. Sang-ba-dan City, in 2388 B.E., King Rama 3 was gracious to order Ban-beung-kra-dan to be Sang-ba-dan City, Uppa-hat (Kamdang) of Kam-muan City to be Pra-sri-suwan, the city governor, Dynasty (Champa) to be Uppa-hat, Sovereign Kattiya (Pok) to be Dynasty, and Sovereign Suriya to be a Dynasty.

3 Good-sim-narai City, King Rama 3 ordered Ban-good-gwang to be Good-sim-narai City. In 2338 B.E., he was gracious to order Dynasty (Ko) to be Pra-tibet-wongsa as the governor, Sovereign Duang to be Upa-hat, Sovereign To to be Dynasty, Sovereign Netboot, Pra-tibet-wongsa (Ko) to be Dynasty of Good-sim-narai City.

4 Pu-lan-chang City, King Rama 3 was gracious to order Ban-tieng-na-choom to be Pu-lan-chang City. In 2388 B.E., he was gracious to order a former minor officer of the crown called Dech, a Vientiane citizen living in Bangkok who used to lead his family from Ban-huey-na-yom, Muang-wang sub-district, to settle down at Ban-pu-lan-chang, to be Pra-pichai-udom-dech, the city governor. He also was gracious to order Pai-kote-lak-kam to be Upa-hat, Pia-maha-rach to be Dynasty, and Pai-prom-duang-lee to be a son of the prince of the North of Thailand at Pu-lan-chnag City.

4. เมืองกุแล่นช้าง โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านเถียงนาชุมขึ้นเป็นเมืองกุแล่นช้าง ในปี พ.ศ. 2388 ให้หมื่นเดชคนเมืองเวียงจันทน์ที่ลงไปอยู่ที่กรุงเทพฯ ซึ่งเคยพาครอบครัวจากบ้านห้วยนายนมแขวงเมืองวัง เข้าไปตั้งอยู่ที่บ้านกุแล่นช้าง เป็นพระพิชัยอุดมเดชเจ้าเมืองให้เพี้ยโคตรหลักคำเป็นอุปฮาด ให้เพี้ยมหาราชเป็นราชวงศ์ให้เพี้ยพรหมดวงลีเป็นราชบุตรเมืองกุแล่นช้าง

สำหรับเมืองทั้งสี่เมืองดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นเมืองที่ตั้งขึ้นโดยครอบครัวชาว ผู้ไทจากเมืองวัง ซึ่งเข้ามาตั้งเมืองกุศลสินารายณ์และกุแล่นช้าง กับครอบครัวชาวข้อยจากเมืองคำเกิด คำม่วน ซึ่งเข้ามาตั้งเมืองแขวงบาดาลและเมืองท่าขอนยาง

5. เมืองกมลาไสย สาเหตุที่ออกไปแยกตัวไปตั้งเมืองกมลาไสย คือ ความขัดแย้งกันในระดับอาญาสี่ของเมืองกาฬสินธุ์ กล่าวคือในปี พ.ศ. 2394 พระยาไชยสุนทร (ทอง) ถึงแก่กรรม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้อุปฮาด (จารย์ละ) เป็นพระยาไชยสุนทรเจ้าเมืองท้าวกิ่งเป็นอุปฮาด ท้าวเกษเป็นราชวงศ์และท้าวคี่เป็นราชบุตร แต่อุปฮาดจารย์ละ ผู้ว่าที่พระยาไชยสุนทรเจ้าเมืองยังไม่ได้รับสัญญาบัตรก็ถึงแก่กรรมก่อนจึงโปรดเกล้าฯ ให้ว่าที่อุปฮาด (กิ่ง) เป็นพระยาไชยสุนทร ราชวงศ์ (เกษ) เป็นว่าที่อุปฮาด ราชบุตรอินทิสารเมืองสกลนครเป็นว่าที่ราชวงศ์และท้าวคี่ เป็นว่าที่ราชบุตร แต่พระยาไชยสุนทร (กิ่ง) เสนอขอพระราชทานให้ท้าวหนูน้อยชายตน เป็นอุปฮาด ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงเห็นชอบ เพราะท้าวหนุเคยไปบวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศได้เคยใช้สอยอยู่เนืองๆ การเสนอขอพระราชทานตั้งเป็นอุปฮาด จึงเป็นการชอบ เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความไม่พอใจแก่ราชวงศ์เกษ ผู้จะเลื่อนขึ้นเป็นอุปฮาดอย่างยิ่ง ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2409 ราชวงศ์เกษ เมืองกาฬสินธุ์จึงอพยพพาบริวารไพร่พล ไปตั้งที่บ้านสระบัว แล้วขอพระราชทานตั้งเมือง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกขึ้นเป็นเมืองกมลาไสย ระยะเวลาเมืองกมลาไสยยังทำราชการขึ้นต่อเมืองกาฬสินธุ์ ภายหลังได้ขอแยกตัวออกไปทำราชการขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ โดยตรง

6. เมืองสหัสขันธ์ ในปี พ.ศ. 2410 ท้าวแสนได้พาสมัครพรรคพวกอพยพออกจากเมืองกาฬสินธุ์ไปตั้งที่บ้านโคกพันลำ แล้วขอพระราชทานตั้งเมือง โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านโคกพันลำขึ้นเป็นเมืองสหัสขันธ์ ให้ท้าวแสนเป็นพระเจ้าเมืองสหัสขันธ์ สำหรับเมืองสหัสขันธ์นี้ทำราชการขึ้นต่อเมืองกมลาไสย

7. เมืองกันทรวิชัย โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านคันธาร์ขึ้นเป็นเมืองกันทรวิชัย สำหรับเมืองกันทรวิชัยสมัครทำราชการขึ้นต่อเมืองกาฬสินธุ์ โปรดเกล้าฯ ให้เพี้ยคำมูล เป็นพระประทุมวิเศษเจ้าเมือง

For all of 4 cities as the above, were established by Pu-tai family from Wang City who established Good-sim-narai City and Pu-lan-chang City, and Yo family from Kam-gerd City and Kammuan City who established Sang-ba-dan City and Ta-kon-yang City.

5. Kamalasai City, the reason for isolating to establish Kama-la-sai City, was the conflict in level of Power 4 of Kalasin City. In 2394 B.E., Praya-Chai-soon-ton (Tong) passed away. So, King Rama 4 was gracious to order Upa-hat (Chan-la) to be Praya-Chai-soon-ton, City ruler called Sovereign Ging to be Upa-hat, Sovereign Ked to be a Dynasty, and sovereign Kee to be a son of the prince of the North of Thailand. But, Upa-hat La, the acting Praya-Chai-soon-ton, the city governor, passed away before receiving a royal letter of appointment. So, the King was gracious to order Acting Upa-hat to be (Ging) to be Praya-Chai-soon-ton, Dynasty (Ked) to be acting Upa-hat, a son of the prince of the North of Thailand called In-ti-san of Sakon-nakon City was ordered to be acting Dynasty, and Sovereign Na-kee was ordered to be acting son of the prince of The North of Thailand. But, Praya-Chai-soon-ton (Ging) requested to a Thai Monarch, for his brother, Sovereign Nu, to be Upa-hat. The King Rama 4 agreed with him because Sovereign Nu used to go into priesthood at Bo-won-ni-wed Temple and serve the king being often. The request for being Upa-hat was accepted. This situation caused Dynasty Ged's dissatisfaction since he was going to be promoted in Upa-hat. Therefore, in 2409 B.E., Ged Dynasty of Kalasin City led his followers and soldiers to settle down at Ban-sra-bua, and requested to a Thai Monarch to establish the city. The King was gracious to order it to be Kamalasai City. At the beginning, Kamalasai City worked as a colony of Kalasin City. Later on, it asked for working and being a colony of Bangkok directly.

6) Sahas-sa-kan City , in 2410 B.E., Sovereign San led his followers and soldiers from Kalasin City to settle down at Ban-koke-pan-lam, and requested to a Thai monarch to establish a city. The King was gracious to promote Ban-koke-pan-lam to be Sahas-sa-kan City, Sovereign San to be Sahas-sakan City Governor. For Sahas-sakan City, it worked in the government as a colony of Kama-la-sai City directly.

7) Kantara-wichai City, the King was gracious to order Ban-kan-ta to be Kantara-wichai City. For Kantara-wichai City, it volunteered to work in the government as a colony of Kalasin City. He also was gracious to order Pia-kam-moon to be Pra-patoom-wised, the city governor.

เอกสารอ้างอิง

จังหวัดกาฬสินธุ์. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดกาฬสินธุ์. กรมศิลปากร. 2542.

_____. โบราณวัตถุล้ำค่า เมืองฟ้าแดดสงยาง. กาฬสินธุ์การพิมพ์. 2550.

_____. พระพุทธรูปสถานอุปัชฌาย์. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://place.thai-tour.com/kalasin/mueangkalasin>. (2 มีนาคม 2560).

_____. เมืองฟ้าแดดสงยางและพระธาตุยาคู. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : http://m.touronthai.com/article.php?place_id=2728. (2 มีนาคม 2560).

_____. เมืองฟ้าแดดสงยาง. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://www.siamfreestyle.com/travel-attraction-more/kalasin/.html>. (2 มีนาคม 2560).

ไชยยศ วันอุทา. รูปแบบและคตินิยมความเชื่อเกี่ยวกับใบเสมาเมืองฟ้าแดดสงยาง ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย

จังหวัดกาฬสินธุ์. มหาสารคาม : ปริญญานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2537.

เดิม วิภาคพอนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2557.

พัชรา แสงศรี. จังหวัดเชียงใหม่. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://travel.mweb.co.th/north/Chiangmai/index.html>. (12 มกราคม 2547).

References

Kalasin Province. **Culture, Historical Development, Identity and Wisdom of Kalsin Province.** Fine Arts Department. 1999.

_____. **Precious Antiques of Fa-dad-song-yang City.** Kalasin Printing. 2007.

_____. **Pu-po Buddha Image.** (Online)

Source : <http://place.thai-tour.com/kalasin/mueangkalasin>. (2 March 2017).

_____. **Fa-dad-yang City and Ya-ku Buddha's Relic.**

(Online). Source: http://m.touronthai.com/article.php?place_id=2728. (2 March 2017).

_____. **Fa-dad-song-yang City :** (Online).

Source: <http://www.siamfreestyle.com/travel-attraction-more/kalasin/.html>. (2 March 2017).

Sang-sri, Pachara. **Chiangmai Province.** (Online).

Source. <http://travel.mweb.co.th/north/Chiangmai/index.html>. (12 January 2004).

Wan-u-ta, Chaiyod. **The Pattern and Buddhist Doctrine Belief of Boundary**

Stone of Fa-dad-song-yang City, Nongpan Sub-district, Kamalasai District, Kalasin Province.

Master of Art Thesis, Mahasarakam University. 1994.

Wipak-pon-kij, Term. **Esan History.** Bangkok: Thammasat University Printing. 2014.